

'ABD MASASINDA BİZ DE OLALIM'

EKONOMİ SERVİSİ

İSTANBUL Sanayi Odası Başkanı **Erdal Bahçivan**, küresel ticarete öne çıkan pazarlık siyasetine dikkat çekerek, "Türk iş dünyası olarak bizlerin, yapılacak tüm pazarlıklarda masada yer alması gerekiyor" dedi.

Küresel ticaret savaşlarında kılıçlar çekildi, cepheleer keskinleşti. Şimdi sahada müzakere siyaseti kapışacak. Türkiye'nin bu savaşdaki yeri geçtiğimiz gün yapılan **İstanbul Sanayi Odası**'nın (ISO) nisan ayı Olağan Genel Toplantısı'nda ana gündem maddesiydi. Toplantının açılış konuşmasında Bahçivan, iş dünyasının etkinliğine dikkat çekti. Toplantıda **ISO** Stratejik Dönüşüm Merkezi Danışmanı ve Future Ally Kurucu Ortağı İdil Özdoğan'ın moderatörlüğünde; DEİK Türkiye-ABD İş Konseyi Başkanı Murat Özyeğin, İş Yatırım Genel Müdür Yardımcısı Şant Manukyan ile Koç Üniversitesi Asya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (KUASIA) Direktörü Doç. Dr. Burak Gürel'in

katıldığı bir panel de düzenlendi.

'HAZIR OLMAMIZ LAZIM'

Dünyada yaşananların basit bir ticaret geriliminden ibaret olmadığını, iki küresel gücün; ABD ve Çin'in hegemonya savaşına tanıklık edildiğini söyleyen Bahçivan, "ABD'nin Çin ürünlerine darbe vurması ve diğer ülkeleri Çin'i izole etmeye zorlaması, küresel değer zincirlerinde büyük değişiklikleri tetikleyecek. Ülkeler yeni yatırımları kendisine çekmek için büyük bir rekabet içerisinde olacaklar. Türkiye de kendisini buna hazırlamak durumunda" dedi. Türk iş dünyasının en önemli ticaret partneri olan Avrupa Birliği

ile yaşanan artık kangren halini alan vize krizine değinen Bahçivan, şunları söyledi:

"Türkiye'nin ekonomik gücünün yanına bile yaklaşamayan bazı ülkeler maalesef AB'ye vizesiz seyahat ederken, ülkemizin vatandaşları, vize alabilmek için aylarca beklemek zorunda kalıyor. Artık hem ABD pazarında oluşabilecek fırsatları değerlendirmek hem de başta vize sorunu olmak üzere, AB ile Gümrük Birliği, Serbest Ticaret Anlaşmaları gibi tüm konularda yaşanmakta olan sorunları kalıcı olarak çözüme kavuşturabilmek için çok daha güçlü bir müzakere süreci yürütmek zorundayız."

İşverenlerden 'çalışma barışı' vurgulu kutlama

İş dünyası temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları (STK) 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü dolayısıyla mesaj yayımladı. Çalışma barışı vurgusu yapan **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Büyük değişikliklerin yaşandığı bu çağda (çalışanlar ile işverenler arasındaki işbirliği ve diyaloga) her zamankinden daha fazla önem vermeliyiz" dedi. **İstanbul Ticaret Odası** Başkanı **Şekib Avdagıç** ise paylaşımda alın teri ve emeğiyle Türkiye'yi büyüten tüm emekçilerin 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü kutladı. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Başkanı Nail Olpak da "Üreten, değer katan, alın teriyle ülkemizin yarınlarına katkı sunan tüm emekçilerin Emek ve Dayanışma Günü'nü kutluyorum." mesajını paylaştı. (AA)

İş dünyası ses yükseltti

■ Nakit sıkışıklığı yaşayan iş dünyası kredi musluklarının açılmasını ve yeni yatırımlar için teşvikler verilmesini istedi. İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Özgener, İşletmelere tahsis edilen ticari kredi kartı limitlerinin fiilen kullanılabilir hale getirilmesi, bu kartlara yönelik harcama kısıtlarının kaldırılması ve sektörel bazda farklılaşan ihtiyaçlara uygun esnek kullanım koşullarının sağlanması

gerektiğine dikkat çekti. Oda üyelerinin en büyük sorunlarının başında finansmana erişim konusunun geldiğini dile getiren Özgener, “Uzun bir zamandır kredi, üretim ve iş gücü maliyetleri gibi ek masraflara katlanarak işlerini sürdürmeye ve geliştirmeye çalışan üyelarımızın fedakarlıklarının karşılığını alabilmeleri gerektiğini düşünüyoruz. 2025 yılı itibarıyla sürdürülebilir bir ekonomik iyileşme sağlanabilmesi ve krediye erişimin kolaylaştırılması için, öncelikle enflasyonla mücadeleyle devam edilmesi gerekiyor” diye konuştu. **İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO)** nisan ayı meclis toplantısında açılış konuşmasını yapan **ISO Başkanı Erdal Bahçivan** da İBB Başkanı Ek-

rem İmamoğlu'nun gözetimine alınıp tutuklanmasıyla başlayan sürecin etkilerine ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Orta Vadeli Program'a (OVP) olan güvenimizi ve inancımızı bugüne kadar her fırsatta, güçlü ve samimi bir şekilde dile getirdik” diyen Bahçivan, finansal istikrar konusunda da OVP'yi referans aldıklarını hatırlattı. Program öncesinde yaşanan ciddi ekonomik tahribatın çözümünün kolay olmadığını bildiklerini söyleyen Bahçivan, “Son gelişmeler bizi başladığımız noktaya getirmese bile; ne yazık ki tüm reel sektörde programın hedeflerinden uzaklaşılacak bir noktaya doğru gelindiği endişesini oluşturmaya başladı” ifadelerini kullandı. **-EKONOMİ SERVİSİ**

Emek toplumun refahını yükselten en temel güç

İş dünyası temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları (STK) 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü dolayısıyla mesaj yayımladı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda, üretim hayatının tüm tarafları açısından, ekonominin ve toplumun refahı için çalışma barışının ve uyumunun büyük önem taşıdığını bildirdi.

Çalışanlar ile işverenler arasındaki işbirliği ve diyalogun hiçbir zaman göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulayan Bahçıvan, "Büyük değişikliklerin yaşandığı bu çağda, buna her zamankinden daha fazla önem vermemiz gerektiğini vurgulayarak 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü kutluyorum." ifadesini kullandı. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak da "Üreten, değer katan, alın teriyle ülkemizin yarınlara katkı sunan tüm emekçilerin Emek ve Dayanışma Günü'nü

kutluyorum." mesajını paylaştı.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Sekib Avdagiç ise sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda alın teri ve emeğiyle Türkiye'yi büyüten tüm emekçilerin 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü kutladı.

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Mahmut Asmalı da "En büyük sermayesi emek ve alın teri olan, her daim görevini fedakarlıkla yerine getirerek üreten ve güçlü Türkiye'nin inşasında

önemli rol oynayan işçi kardeşlerimizin ve tüm çalışanlarımızın 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü tebrik ediyorum." ifadesini kullandı.

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nden (TİM) yapılan paylaşımda da "Ülkemizin büyümesi ve kalkınması için alın teri döken tüm çalışanlarımızın 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü kutluyoruz." denildi.

Önder Sanayici İşadamları Derneği (ÖN-SİAD) Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem Kap ise Hazreti Peygamber'in "İşçinin ücretini, alın teri kurumadan önce ödeyiniz" buyurduğunu belirterek, asırlardır süregelen bir ahlak ve adalet anlayışının mirasçısı olduklarını vurguladı. Kap, "Emeğiyle üreten, alın teriyle hayatı inşa eden tüm çalışanlarımızı saygıyla selamlıyoruz. İnaniyoruz ki; güçlü bir ekonomi, değer gören emekle mümkündür. 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü kutlu olsun." dedi.

TÜRK İŞ DÜNYASI MÜZAKERE MASASINDA YER ALMALI

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, küresel ticaretin çalkantılı bir dönemden geçtiğini hatırlattı. Bahçivan, Türk iş dünyasının ABD ve Avrupa Birliği ile yapılan tüm müzakerelerde masada olması gerektiğini vurguladı

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin Nisan ayı olağan toplantısı "Küresel Ticaret Gerilimlerinin Gölgesinde Türkiye Sanayisi: Riskler ve Stratejik Seçenekler" başlığıyla gerçekleşti. Toplantının açılış konuşmasını yapan **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, küresel ticaretin çalkantılı bir dönemden geçtiğine dikkat çekerek, Türk sanayisinin bu süreçte güçlü bir şekilde konum alması gerektiğini söyledi.

SANAYİ SEKTÖRÜ ÜZERİNDE YENİ BİR STRES OLUŞTU

Bahçivan, Orta Vadeli Program'a (OVP) duydukları güvene rağmen son dönemde yaşanan gelişmelerin **sanayi** sektörünü yeniden belirsizlik ortamına sürüklediğini belirtti.

"Enflasyonla mücadelede en ağır yük **sanayicinin** omzunda. Ancak bu yük **sanayicinin** dayanma sınırını zorluyor" diyen Bahçivan, özellikle emek yoğun sektörlerin desteklenmesi ge-

rektğini ifade etti.

SANAYİ TESİSLERİNE ACİL CHECK-UP YAPILMALI

23 Nisan'da Silivri açıklarında meydana gelen 6,2 büyüklüğündeki depreme de değinen Bahçivan, İstanbul'un **sanayi** üretiminde yüzde 40'lık bir paya sahip olduğunu hatırlatarak, "Deprem gerçeği artık sadece afet günlerinde konuşulmamalı. **Sanayi** tesislerinin depreme dayanıklılığını ortaya koyacak kapsamlı bir envanter çalışmasına ihtiyaç var. Kentsel dönüşüme benzer şekilde bir '**sanayi** dönüşüm' projesi acil olarak başlatılmalıdır" dedi.

TÜRKİYE HAZIRLIKLILIK OLMALI

Bahçivan, ABD ile Çin arasındaki ticaret savaşlarının küresel tedarik zincirlerini yeniden şekillendireceğini belirterek, Türkiye'nin yeni yatırımları

çekmek için hazırlıklı olması gerektiğini ifade etti. Avrupa Birliği ile yaşanan vize krizine de değinen Bahçivan, Türkiye'nin AB ile Gümrük Birliği başta olmak üzere birçok konuda güçlü ve sürekli bir müzakere süreci yürütmesi gerektiğinin altını çizdi.

NOTUMUZU KORUMAK BİLE ZOR

S&P'nin son değerlendirmesinde kredi notunun korunmasının bile riskli hale geldiğine dikkat çeken Bahçivan, finansal istikrarın korunması

için adımların dikkatle atılması gerektiğini söyledi. "**Sanayi** sektörü zaten büyük bir özveriyle çalışıyor. Daha fazla yüklenirse, üretim kültürümüz zarar görebilir" dedi.

ÇALIŞMA BARIŞI ŞART

Bahçivan, konuşmasının sonunda 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü'nü kutlayarak, "Çalışan-işveren ilişkileri toplumsal refahın anahtarıdır. Diyalog ve iş birliği, özellikle bu değişim çağında her zamankinden daha önemlidir" mesajını verdi.

İSO Başkanı: Sanayi bedel ödemenin sınırına geldi

İSO Başkanı Bahçivan, enflasyonla mücadele konusundaki ağır sorumluluğun **sanayi** sektörünün sırtında olduğunu belirterek "**Sanayi** sektörü sorumlusu olmadığı ve hak etmediği böylesine yüklü bedelleri ödeme noktasında sınırının da sonuna geldiğini her kesimin iyi bilmesi gerekiyor" dedi.

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, küresel ticarete yaşanan gelişmelere işaret ederek, "Ülkeler yeni yatırımları kendisine çekmek için büyük bir rekabet içerisinde olacak ve Türkiye de kendisini buna hazırlamak durumunda" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Medisi'nin nisan ayı olağan toplantısı "Küresel Ticaret Gerilimlerinin Gölgesinde Türkiye **Sanayisi**: Riskler ve Stratejik Seçenekler" ana gündemi ile Odakule Fazıl Zoru Meclis Salonu'nda gerçekleştirildi. Türkiye'de enflasyonla mücadelede en ağır sorumluluğun yüklenmiş olduğu **sanayi** sektörünün, sorumlusu olmadığı ve hak etmediği böylesine yüklü bedelleri ödemesi noktasındaki kapasitesinin de sınırının da sonuna geldiğinin her kesim tarafından iyi bilmesi gerekiyor. Özellikle emek yoğun sektörlerin kaderlerine terk edilmemesi, bu sektörlerimizin yıllar içinde edindiği üretim kültürünün hasar görmemesi konusunda dikkatli ve özenli davranılmalı" dedi. Toplantıda konuşan **İSO Başkanı** Bahçivan, Orta Doğu'daki çatışma ve istikrarsızlıktan ABD Başkanı Donald Trump'ın ilan ettiği ticaret savaşlarına kadar birçok alanda yaşanan gelişmeler nedeniyle dünyanın çalkantılı bir dönemin içinden geçtiğini belirtti.

Küresel ticaretin ciddi risk altında olduğunu belirten Bahçivan, "Ülkeler yeni yatırımları kendisine çekmek için büyük bir rekabet içerisinde olacak ve Türkiye de kendisini buna hazırlamak durumunda" dedi. Bahçivan, küresel ticaret sisteminin alt üst olduğu ve tüm dünyada pazarlık siyasetinin öne çıkacağı bir dönemde olduğunu işaret ederek, Avrupa Birliği (AB) ile yaşanan vize sorununun artık ertelenemez bir hal aldığı söyledi. Avrupa Birliği'nin (AB) Türkiye için çok önemli bir ihracat pazarı olmakla beraber, Türkiye'nin de AB için besinci büyük ihracat pazarı olduğunu dikkati çeken **Erdal Bahçivan**, şunları kaydetti: "Türkiye'nin bu ekonomik gücünün yanına bile yaklaşamayan bazı ülkeler maalesef AB'ye vizesiz seyahat ederken, AB ile 30 yıllık bir gümrük birliği bulunan ülkemizin vatandaşları, vize alabilmek için aylarca beklemek zorunda kalıyor. Artık hem ABD pazarında oluşabilecek fırsatları değerlendirmek hem de başta vize sorunu olmak üzere, AB ile Gümrük Birliği, Serbest Ticaret Anlaşmaları gibi tüm konularda yaşanmakta olan sorunları kalıcı olarak çözüme kavuşturabilmek için çok daha güçlü bir müzakere süreci yürütmek zorundayız." Bahçivan, Türk iş dünyasının halihazırda köklü bir müzakere kültürünün içinden gelen iş dünyası temsilcileri olarak bu işi zaten yıllardır adeta doğal bir refleks olarak hayatın farklı dönemlerinde yapmakta olduğunu vurgulayarak, "Bu nedenle, iş dünyasının, **sanayicilerin** ve ihracatçıların bu süreçte yapılacak tüm pazarlıklarda güçlü bir şekilde masada yer alması gerekiyor" ifadesini kullandı. ■ **Orhan Arabacılar**

'Depreme dayanıklılık durmu ortaya çıkarılmalı'

23 NİSAN'da İstanbul'da meydana gelen 6,2 büyüklüğündeki depremlere ilişkin de açıklamalarda bulunan **İSO Başkanı** Bahçivan, "Artık herkes İstanbul'un deprem gerçeğinin farkında olmalıdır. Depremlerin oluşumunu önleyemeyeceğimize göre, tek çaremiz can kayıplarını ve her biri büyük bir ekonomik değer olan endüstriyel tesislerimizde ortaya çıkabile-

cek hasarları azaltabilecek önlemleri önceden almak olmalıdır" diye konuştu. Bahçivan, Türkiye'nin **sanayi** üretiminin yüzde 40'ının İstanbul'da gerçekleştirildiğini hatırlatarak, şöyle devam etti: "Her şeyden önce İstanbul'daki **sanayi** tesislerinin depreme dayanıklılık durumunu ortaya koyacak bir envanter çalışmasına acilen ihtiyaç var. Bu nedenle artık İstanbul'daki

tüm **sanayi** tesislerinin bir check-up'ının yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Kentin dönüşüme benzer bir **'sanayi dönüşümü'** projesinin de süratle hayata geçirilmesi artık çok kritik ve elzem hale gelmiştir. Teknolojik ilerlemeler sonucu oluşan yeni güçlendirme teknikleri de akademik bir altyapı ile desteklenerek güçlendirme mevzuatımıza girmelidir."

Türkiye adeta bir Norveç'miş

Ülkede yaşanan 'zirai don' ve bunun enflasyona olumsuz etkilerinden hiç bahsetmedi Sayın Bakan. Özetle, çizilen tablo pespembe.

EKONOMİDE GÖRÜNÜM

Burak Arzova

burak.arzova@nbe.com.tr

Hazine ve Maliye Bakanı-
mızın günler öncesinden
duyurulan televizyon rö-
portajını merak ve heyecanla bekledim.

Öyle ya; 19 Mart 2025 tarihinde Ekrem İmamoğlu'nun tutuklanmasından bugüne Merkez Bankası'nın rezerv kaybı 55 milyar dolara ulaşmıştı. 20 Mart 2025 tarihinde acil bir ara toplantı ile TCMB; gecelik vadede borç verme faiz oranının yüzde 46'ya yükseltilmesine (koridorun üst bandı) karar vermişti. Fonlamayı politika faizinden yapmayıp, koridorun üst bandından yapılarak piyasadaki oynaklığı sınırlamak üzere TL ve döviz likiditesine yönelik tedbirler almıştı. **Daha bir gün öncesine kadar (18 Mart 2025) biz Merkez Bankası'nın 17 Nisan 2025 toplantısında faizleri 250 baz puan daha düşüreceğini öngörüyoruz. Yani politika faizi için beklenti yüzde 40 olması yönündeydi.**

Fakat yaşanan tutuklama kararı sonrası gelen ilk rutin Merkez Bankası toplantısında; Para Politikası Kurulu, politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının yüzde 42,5'ten yüzde 46'ya yükseltilmesine karar verdi. Ayrıca, Merkez Bankası gecelik vadede borç verme faiz oranını yüzde 46'dan yüzde 49'a, gecelik vadede borçlanma faiz oranını ise yüzde 41'den yüzde 44,5'e yükseltti. **Beklenen Politika Faiz Oranı yüzde 40 iken gerçekleşen yüz-**

de 46 oldu. TCMB'nin fonlamasının büyük kısmı yüzde 49'dan yani koridorun üst bandından geçiyor. Ortalama fonlama faizi yüzde 48 civarında olmuş. **TL varlıkları yeniden cazip hale getirmek için mevduat faizi düşün istenmiyor ancak kur buna rağmen yükseliyor.** Hane halkının döviz mevduatları hızlı bir şekilde artıyor. **Yeniden bir dolarizasyona dönüşün kuvvetli sinyalleri var.**

18 Mart'ta yüzde 28,10 olan 10 Yıllık Tahvil Faizi, Sayın Bakanın konuştuğu gün yüzde 35,27'ye ulaştı. 18 Mart'ta yüzde 39,18 olan Gösterge Tahvil Faizi (2 Yıllık), Sayın Bakanın konuştuğu gün yüzde 47,36 idi.

Türkiye'nin 5 yıllık CDS'leri 18 Mart 2025 tarihinde 242 baz puanı iken Sayın Bakanın konuştuğu gün 360 baz puanı dayanmıştı.

Ticari kredi faizleri 10-11 puan artış göstermiş ve şirketlerin krediye ulaşımında ciddi sorunlar var. Şirketlerin sesi duyulmuyor.

Gördüklerini ve yaşadıklarını hiç çekinmeden her defasında söyleyen **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Edal Bahçivan**, Nisan ayı olağan meclis toplantısında yaptığı konuşmada;

"Özellikle geçen cuma günü önemli derecelendirme kuruluşlarından S&P'nin yaptığı açıklamada belirtilen noktalar önemlidir. Rating notumuzda istikrarlı bir iyileşme beklenirken, son açıklamada mevcut notumuzu korumamızın bile riske girebileceği uyarısı gelmesi dikkat çekici. Ülkemizin enflasyonla mücadelesinden asla ve asla taviz verme lüksü yoktur. Ama bunu söylerken, enflasyonla mücadele konusundaki en ağır sorumluluğun yüklenmiş olduğu sanayi sektörünün; sorumlusu olmadığı ve hak etmediği böylesine yüksek bedelleri ödemesi noktasındaki kapasitesinin de sınırının da sonuna geldiğinin her kesim tarafından iyi bilinmesi gerekiyor. Özellikle emek yoğun sektörlerimizin kaderlerine

terk edilmemesi, bu sektörlerimizin yıllar içinde edindiği üretim kültürünün hasar görmemesi konusunda dikkatli ve özenli davranılmalı" diye reel sektörün artık dayanma gücü kalmadığını söylüyor.

Fakat ben Hazine ve Maliye Bakanımızın bütün yayın boyunca konuşmasını dinleyince konuşma bittiğinde ülkemizin bir kere daha Norveç düzeyinde olduğunu anladım ve mutlu oldum.

İçeride yaşanan sorunlara hemen hemen hiç değinmemesi, riskleri ön plana çıkarmaması, aşırı iyimser bir

Siyaset ekonomiye tamamen hâkim olmuş durumda ve ne yazık ki herhangi bir geri adım düşüncesi de yok. Siyasetin programa tam destek vermesi böyle bir ortamda nasıl oluyor ben pek anlayamadım.

havada olması ve rezerv çıkışını küresel gelişmelere bağlaması, bunun da normal olduğunu söylemesi hiç normal gelmedi bana.

Elbette gelişen ülkeler dahil onlarca ülkeden kaynak çıkışı oldu. Bizden de olması normal ancak bizden kaynak çıkışının temel kaynağı belli. Siyaset ekonomiye tamamen hâkim olmuş durumda ve ne yazık ki herhangi bir geri adım düşüncesi de yok. **Siyasetin programa tam destek vermesi böyle bir ortamda nasıl oluyor ben pek anlayamadım.**

Onca zorluklarla yaratılan rezervlerin temel dayanağı olan, uğruna yüksek faize katlandığımız, yaban-

cılara kur garantisi verdiğimiz 'Carry Trade' in ise Hazine ve Maliye Bakanımızın belirttiği şekilde ekonomi yönetiminin temel dayanağı olmadığını milyarlarca dolar rezerv kaybettikten sonra öğrenmiş olduk.

Sayın Bakan, **"Programa çok güçlü bir destek var"** derken "Bizim gündemimiz vatandaşın gündemi, hayat pahalılığıyla mücadele ve yapısal dönüşüm. Özetle bir taraftan yapısal dönüşüm bir taraftan da dezenflasyon programı. Kaygı daha çok program devam eder mi? noktasında. O konuda zerre kadar tereddüt yok." diye de ekledi. Enflasyon hedeflerinde bir sapma olmadığını, yıl sonu enflasyonunun Merkez Bankasının tahmin aralığında gerçekleşeceğini de ifade etti. **Ben ortada bir yapısal reform falan göremiyorum. Üstelik program neredeyse ikinci yılına girmek üzere.**

Bugünden yılsonunu bu kadar keskin tahmin etmek çok zor. Sanırım enflasyonla mücadeleye en büyük destek sıklıkla belirttiğim gibi yine TÜİK'ten gelecek.

Enflasyonun tahmin aralığında kalması ise Merkez Bankası'nın kontrol edemeyeceği alanlara bağlanmış. Küresel ticarete yavaşlama ve petrol fiyatlarında geri çekilme. **Ancak mesela ülkede yaşanan 'zirai don' ve bunun enflasyona olumsuz etkilerinden hiç bahsetmedi Sayın Bakan.**

Özetle, çizilen tablo pespembe. Elbette siyasetçiler halka moral vermek, geleceği daha güzel göstermek isterler. Bu çok normal. Ancak ekonomi gibi teknik bir konuda, konuyu takip edenlerin de teknik bilgilerinin oldukça kuvvetli olduğu bir ortamda, **en doğru iletişimin doğruyu söylemek olduğunu düşünürüm hep.**

Riskleri hiç dikkate almadan hem olumlu yönden bakarak yakın geçmişte çokça hüsrana uğradık.

Kimse yeni bir fedakarlığa, uzun gelecekte vaat edilen gelişmelere gidecek takati kalmadı.

Sıradışı

Dr. Hakan
ÇINAR

hakan.cinar@dunya.com

Sanayicinin sessiz çılgılığı

Geldik 2025'in Mayıs ayına. Türkiye ekonomisinin görünümü, ne yazık ki hâlâ yüksek belirsizlik başlığı altında değerlendirilmeye devam ediyor. Kimi veriler iyileşmeye işaret etse de, sahadaki üretici, sanayici ve ihracatçının nabızı aynı şeyleri söylemiyor. Makroekonomik göstergeler ile reel sektörün gerçekleri arasında derin bir uyumsuzluk söz konusu. Merkez Bankası'nın enflasyonla mücadele kapsamında uyguladığı sıkı para politikası, politika faizini %50'ye taşıdı. Bu adım, kısa vadede kur baskısını törpülese ve döviz talebini dizginlese de, reel sektöre ciddi maliyetler bindirdi. Banka kredilerine erişim zorlaştı, kredi maliyetleri katlandı. Bu da yatırım iştahını azaltmakla kalmadı, birçok KOBİ için ayakta kalma mücadelesini daha da zora soktu.

Enflasyon tarafında ise tablo halen netleşmiş değil. Mart 2025 itibarıyla yıllık TÜFE %68 seviyelerinde. Üretici enflasyonu (ÜFE) de çift hanelerde kalmaya devam ediyor. Hammadde ve enerji maliyetleri halen yüksek; özellikle dövizle bağımlı üretim yapan sanayiciler, fiyat tutturmakta büyük güçlük çekiyor. Yani ne iç pazarda tüketicieye satabiliyorlar, ne dış pazarda rekabet edebiliyorlar.

Sahadan aldığımız sinyaller, üretim planlarını öteleyen, yatırım kararlarını erteleyen ve hatta küçülmeye giden firmaların arttığını gösteriyor. Özellikle enerji yoğun sektörler ve ara malı üreticileri, hem finansmana erişimde hem de dış pazarda zorlanıyor. Üstelik iç pazarda da satın alma gücü ciddi şekilde erimiş durumda. Talep daralması, yeni kapasite yatırımlarının önündeki en büyük engel.

Sanayi odaları başkanları endişeli

İstanbul Sanayi Odası Başkanı **Erkin İbrahim**'a kulak verelim. Başkan Nisan ayı meclis toplantısında "Son gelişmeler bizi başlatmış noktaya getirmese bile; ne yazık ki tüm reel sektörde programın hedeflerinden uzaklaşan bir noktaya doğru gendiği endişesini oluşturmaya başladı. Bu bağlamda OVP'nin hedefini geciktirecek kırımların veya oluşabilecek ümitsizliklerin, sanayimiz açısından telafisi olmayacak ve artık sektörlerimizdeki yılların birikimlerini kaybedebilecek noktalara doğru gitmesinin endişesini taşıdığımı özellikle belirtmek istiyorum. Ülkemizin enflasyonla mücadelesinden asla ve asla taviz verme ilkesi yoktur. Ama bunu söylerken, enflasyonla mücadele konusundaki en ağır sorumluluğun yüklenmiş olduğu sanayi sektörünün; sorumlusu olmadığı ve hak etmediği büyümesine yüklü bedelleri ödemesi noktasındaki kapasitesinin de, sınırının da sonuna geldiğinin her kesim tarafından iyi bilinmesi gerekiyor. Özellikle emek yoğun sektörlerimizin kaderlerine terk edilmemesi, bu sektörlerimizin yıllar içinde edindiği üretim kültürünün hasar görmemesi konusunda dikkatli ve özenli davranılmasını bir kere daha burada özellikle vurgulamak istiyorum."

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Seyit Arıç ise, Merkez Bankası'nı eleştirerek Nisan'daki 250 baz puanlık indirim ile politika faizinin yüzde 40'lara incecğini beklemediklerini, ancak gelinen noktada gecelik borç verme faizinin yüzde 49'a çıkmasıyla, aslında faizlerde 9 puanlık bir artış ile karşı karşıya kaldığını dile getiriyor. Arıç, sanayicilerin hem yüksek enflasyon hem de bunun yarattığı çoklu tahribatla ayakta kalmaya çalıştığını, tüm umutlarının enflasyonda iyileşmeyle birlikte faizin de makul seviyeye gelmesi olduğunu belirtirken, "Maalesef yine başa döndük. Ama artık dayanacak gücümüz de kalmadı. Yüzde 60'ların üzerine çıkan bir kredi maliyeti ile sanayicinin, burkın yatırım yapmayı, üretimine devam edebilmesi bile mümkün değildir" diyerek endişelerini dile getirdi.

Bu krizden fırsat çıkar mı?

TÜİK verilerine göre ekonomik güven endeksi Nisan ayında yüzde 4,2 oranında azalarak 96,6 değerini aldı. Ekonomik güven endeksinin 100'den büyük olması iyimserliği, küçük olması ise kötümserliği gösteriyor. Bu koşullarda Türkiye ekonomisinin yapısal bir kırılganlık içinde olduğunu söylemek yanlış olmaz. Üretim ekonomisinden uzaklaşmak; döviz kazandırıcı faaliyetlerin azaltılması; yüksek enflasyon ve yüksek faizle gelen maliyet kısıncı. Bütün bunlar, ekonomideki gerileşmeyen iyimserlik algısını gün yüzüne çıkarıyor. Ancak her kriz bir fırsatı da beraberinde getirir. Eğer bu süreçte yapısal reformlara cesaretle yaklaşırsanız; üreticiye, sanayiciye ve ihracatçıya can suyu verecek adımlar atılırsa, Türkiye hâlâ bölgesinde güçlü bir üretim üssü haline gelebilir. Bunun için sadece para politikası değil, vergi sistemi, yatırım teşvikleri, ihracat destekleri ve eğitim politikaları gibi alanlarda da kapsamlı bir revizyona ihtiyaç var. Aksi takdirde ekonomideki sıkışmışlık, yerini kalıcı bir durgunluk ve yapısal verimsizlik dönemine bırakabilir.

MÜZAKERE SÜRECİ BİR AN ÖNCE CANLANDIRILMALI İŞ DÜNYAŞINDAN AB ÇAĞRISI

İSO BAŞKANI ERDAL BAHÇIVAN, AB İLE VİZE VE TİCARET PROBLEMLERİNİN ÇÖZÜMÜ İÇİN GÜÇLÜ BİR MÜZAKERE SÜRECİ ÇAĞRISI YAPTI.

İSTANBUL Sanayi Odası

(İSO) Meclisinin nisan ayı olağan toplantısında konuşan, İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Orta Doğu'daki çatışma ve istikrarsızlıktan ABD Başkanı Donald Trump'ın ilan ettiği ticaret savaşlarına kadar birçok alanda yaşanan gelişmeler nedeniyle dünyanın çalkantılı bir dönemin içinden geçtiğini belirtti. Küresel ticaretin ciddi risk altında olduğunu belirten Bahçivan, "Ülkeler yeni yatırımları kendisine çekmek için büyük bir rekabet içerisinde olacak ve Türkiye de kendisini

ERDAL BAHÇIVAN

buna hazırlamak durumunda" dedi. Bahçivan, küresel ticaret sisteminin alt üst olduğu ve tüm dünyada pazarlık siyasetinin öne çıkacağı bir dönemde olduğunu işaret ederek, Avrupa Birliği (AB) ile yaşanan vize sorununun artık ertelenemez bir hâl aldığını söyledi.

VİZE PROBLEMİ KALICI OLARAK ÇÖZÜLMELİ

AVRUPA Birliği'nin (AB) Türkiye için çok önemli bir ihracat pazarı olmakla beraber, Türkiye'nin de AB için beşinci büyük ihracat pazarı olduğuna dikkati çeken **Erdal Bahçivan**, şunları kaydetti: "Türkiye'nin bu ekonomik gücünün yanına bile yaklaşamayan bazı ülkeler maalesef AB'ye vizesiz seyahat ederken, AB ile 30 yıllık bir gümrük birliği bulunan ülkemizin vatandaşları, vize alabilmek için aylarca beklemek zorunda kalıyor. Artık hem ABD pazarında oluşabilecek fırsatları değerlendirmek hem de başta vize sorunu olmak üzere, AB ile Gümrük Birliği, Serbest Ticaret Anlaşmaları gibi tüm konularda yaşanmakta olan sorunları kalıcı olarak çözüme kavuşturabilmek için çok daha güçlü bir müzakere süreci yürütmek zorundayız." **İstanbul - aa**

'Türk iş dünyası ABD ve AB ile müzakerelerde masada olmalı'

ISO Başkanı Bahçivan dünyada pazarlık siyasetinin öne çıktığını belirterek, "ABD pazarındaki fırsatlar, AB ile Gümrük Birliği ve vize gibi sorunları kalıcı olarak çözüme kavuşturmak için Türk iş dünyası olarak bizlerin yapılacak tüm pazarlıklarda masada yer alması gerekiyor" dedi.

EKONOMİ SERVİSİ

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Meclisinin nisan ayı olağan toplantısı "Küresel Ticaret Gerilimlerinin Gölgesinde Türkiye Sanayisi: Riskler ve Stratejik Seçenekler" ana gündemi ile Odakule Fazıl Zübü Meclis Salonunda gerçekleştirildi. **ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan**'ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıda, **ISO Stratejik Dönüşüm Merkezi Danışmanı ve Future Ally Kurucu Ortağı İdil Özdoğan**'ın moderatörlüğünde; **DEİK / Türkiye - ABD İş Konseyi Başkanı Murat Özge**ğın, **İş Yatırım Genel Müdür Yardımcısı Şant Manukyan** ile **Koç Üniversitesi Asya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (KUASIA) Direktörü Doç. Dr. Burak Gürel**'in katıldığı bir panel de düzenlendi.

Açılış konuşmasında **ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan**, 23 Nisan'da İstanbul'un Silivri ilçesi açıklarında Marmara Denizinde meydana gelen 6,2 şiddetindeki depreme değindi. "Beklenen İstanbul depreminin küçük bir simülasyonunu yaşadık" ifadesini kullanan Bahçivan, "Artık herkes İstanbul'un deprem gerçeğinin farkında olmalıdır. Deprem sadece depremin hissedildiği günlerin konusu olmamalıdır. Depremlerin oluşumunu önleyemeyeceğimize göre, tek çaremiz can kayıplarını ve her biri büyük bir ekonomik değer olan endüstriyel tesislerimizde ortaya çıkabilecek hasarları azaltabilecek önlemleri önceden almak olmalıdır. İstanbul'da Türkiye sanayi üretiminin yaklaşık yüzde 40'ı gerçekleşmektedir. Her şeyden önce İstanbul'daki sanayi tesislerinin depreme dayanıklılık durumunu ortaya koyacak bir envanter çalışmasına acilen ihtiyacımız var. Bu nedenle artık İstanbul'daki tüm sanayi

tesislerinin bir check-up'ının yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Kentsel dönüşümüne benzer bir "sanayi dönüşümü" projesinin de süratle hayata geçirilmesi artık çok kritik ve elzem hale gelmiştir. Teknolojik ilerlemeler sonucu oluşan yeni güçlendirme teknikleri de akademik bir altyapı ile desteklenerek güçlendirme mevzuatımıza girmelidir. **ISO** olarak Afet Yönetimi Şubemiz öncülüğünde başta deprem olmak üzere sanayi tesislerimizi afetlere dayanıklı hale getirmek için başlattığımız çalışmalarımızı sürdürüyoruz" dedi.

'Türk iş dünyası köklü müzakere kültürüne sahip'

Dünyada yaşananların basit bir ticaret geriliminden ibaret olmadığını, iki küresel gücün, ABD ve Çin'in hegemonya savaşına tanık olduklarını da değinen Bahçivan, "ABD'nin Çin ürünlerine darbe vurması ve diğer ülkeleri Çin'i izole etmeye zorlaması, küresel değer zincirlerinde büyük değişiklikleri tetikleyecek. Ülkeler yeni yatırımları kendisine çekmek için büyük bir rekabet içerisinde olacaklar. Türkiye de kendisini buna hazırlamak durumunda" dedi. Konuşmasında Türk iş dünya-

sının en önemli ticaret partneri olan Avrupa Birliği ile yaşanan artık kangren halini alan vize krizine değinen Bahçivan, şunları söyledi: "Küresel ticaret sisteminin alt üst olduğu ve tüm dünyada pazarlık siyasetinin önüne çıkacağı bir dönemde bu konu artık ertelenemez bir hal aldı. AB Türkiye için çok önemli bir ihracat pazarı olmakla beraber, Türkiye de AB için beşinci büyük ihracat pazarı. Ancak, Türkiye'nin bu ekonomik gücünün yanına bile yaklaşamayan bazı ülkeler maalesef AB'ye vizesiz seyahat ederken; AB ile 30 yıllık bir gümrük birliği bulunan ülkemizin vatandaşları, vize alabilmek için aylarca beklemek zorunda kalıyor. Artık hem ABD pazarında oluşabilecek fırsatları değerlendirmek hem de başta vize sorunu olmak üzere, AB ile Gümrük Birliği, Serbest Ticaret Anlaşmaları gibi tüm konularda yaşanmakta olan sorunları kalıcı olarak çözüme kavuşturabilmek için çok daha güçlü bir müzakere süreci yürütmek zorundayız. Bizler halihazırda köklü bir müzakere kültürünün içinden gelen iş dünyası temsilcileri olarak bu işi zaten yıllardır adeta doğal bir refleks olarak hayatımızın farklı dönemlerinde yapmaktayız. Bu nedenle, iş dünyasının, **sanayicileri-**

'İmalat sanayi hala modern ekonomilerin can damarı'

ORTA Doğu'daki çatışma ve istikrarsızlıktan ABD Başkanı Trump'ın ilan ettiği ticaret savaşlarına kadar dünyanın çalkantılı bir dönemin içinden geçtiğini ve küresel ticaretin ciddi risk altında olduğunu belirten Bahçivan, "IMF baş ekonomisinin geçtiğimiz günlerde vurguladığı gibi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra

1945 yılında kurulmuş olan "80 yıllık küresel sistem sınırları ve yeni bir döneme giriyoruz. Henüz şekillenmeyen, tehlikeli, riskli ve öngörülemeyen bir ara dönemden geçiyoruz. Gidişat çok hızlı ve sarsıcı. Bizleri riskler kadar bazı fırsat ve avantajlar da bekliyor" dedi.

mizin ve ihracatçılarımızın bu süreçte yapılacak tüm pazarlıklarda güçlü bir şekilde masada yer alması gerekiyor."

'Rating notumuzuzu korumamız riskli olduğu uyarısı dikkat çekici'

ISO olarak Orta Vade-Program'a (OVP) olan güveni ve inancı her fırsatta, güçlü ve samimi bir şekilde dile getirdiklerini, "finansal istikrar" konusunda, OVP hedeflerini, kararlarını ve uygulamalarını çok önemli bir referans olarak aldıklarını ve süreç acılı olsa da adım adım hedefe uygun bir istikamette ilerleme yolunda olduğunu vurgulayan Bahçivan "Fakat son haftalarda yaşadığımızı değerlendirmemiz gerekirse; son gelişmeler bizi başladığımız noktaya getirmese bile; ne yazık ki tüm reel sektörde programın hedeflerinden uzaklaşan bir noktaya doğru girdiği endişesini oluşturmaya başladı. Döviz kuru üzerindeki tedirginliği ortadan kaldırmak amacıyla, çok ciddi emeklerle, fedakarlıklarla elde edilebilmiş olan rezervleri daha fazla kaybetmemek ve tekrar toparlayabilmek adına alınan önlemleri izlemekteyiz. Çünkü başta faiz artırma ve para piyasalarındaki sıkışma olmak üzere

alınan son önlemler; son bir buçuk yıldır büyük bir özveri içerisinde, OVP'nin yaratacağı finansal istikrara olan inanç ve sabırla çalışmakta olan sanayi sektörümüz üzerinde yeniden ve ne kadar süreceği de tam belli olmayan yeni bir stres birikimi ve dayanması zor yeni bir süreç yelpazesi açmış bulunmaktadır. Özellikle geçen cuma günü önemli derecelendirme kuruluşlarından S&P'nin yaptığı açıklamada belirtilen noktalar önemlidir. Rating notumuzda istikrarlı bir iyileşme beklenirken, son açıklamada mevcut notumuzu korumamızın bile riske girebileceği uyarısı gelmesi dikkat çekici. Ülkemizin enflasyonla mücadelesinden asla ve asla taviz verme lüksü yoktur. Ama bunu söylerken, enflasyonla mücadele konusundaki en ağır sorumluluğun yüklenmiş olduğu sanayi sektörünün; sorumlusu olmadığı ve hak etmediği böylesine yüklü bedelleri ödemesi noktasındaki kapasitesinin de sınırının da sonuna geldiğinin her kesim tarafından iyi bilinmesi gerekiyor. Özellikle emek yoğun sektörlerimizin kaderlerine terk edilmemizi, bu sektörlerimizin yıllar içinde edindiği üretim kültürünün hasar görmemesi konusunda dikkatli ve özenli davranılmalı" dedi.

İstanbul'da deprem sanayi vurursa..

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, Türkiye'nin **sanayi** üretiminin yüzde 40'ının İstanbul'da gerçekleştirildiğini hatırlatarak, "Her şeyden önce İstanbul'daki **sa-nayi** tesislerinin dep-

reme dayanıklılık durumunu ortaya koyacak bir envanter çalışmasına acilen ihtiyacımız var. Bu nedenle artık İstanbul'daki tüm **sanayi** tesislerinin bir check-up'ının yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Kentsel dönüşüme benzer bir '**sa-nayi** dönüşümü' projesinin de süratle hayata geçirilmesi artık çok kritik ve elzem hale gelmiştir" dedi. ● **4'TE**

Yatırımda da rekabet şiddetlenecek

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, küresel ticaretin ciddi risk altında olduğunu belirterek, "Ülkeler yeni yatırımları kendisine çekmek için büyük bir rekabet içerisinde olacak ve Türkiye de kendisini buna hazırlamak durumunda" dedi. Bahçivan, Avrupa Birliği (AB) ile ya-

şanan vize sorununun artık ertelenemez bir hal aldığını söyledi. Deprem konusuna da değinen Bahçivan, Türkiye'nin **sanayi** üretiminin yüzde 40'ının İstanbul'da gerçekleştirildiğini hatırlatarak, şöyle devam etti: "Her şeyden önce İstanbul'daki **sanayi** tesislerinin depreme dayanıklılık durumunu ortaya koyacak bir

envanter çalışmasına acilen ihtiyacımız var. Bu nedenle artık İstanbul'daki tüm **sanayi** tesislerinin bir check-up'ının yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Kentsel dönüşüme benzer bir '**sanayi** dönüşümü' projesinin de süratle hayata geçirilmesi artık çok kritik ve elzem hale gelmiştir."

EKONOMİ SERVİSİ